

OPZZ/PO/68 /2019

Warszawa, 31 stycznia 2019 r.

Do druku nr 3114

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu RP

Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

W odpowiedzi na pismo z dnia 2 grudnia 2018 r. (znak: GMS-WP-173-342/18), przy którym przekazano projekt ustawy o Sieci Badawczej Łukasiewicz (druk sejmowy numer: 3114) przedstawiam uwagi Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych do tego projektu.

1. Projekt ustawy, który tworzy Sieć Badawczą Łukasiewicz (dalej: „Sieć”), przewiduje szereg rozwiązań zawartych uprzednio w rządowym projekcie ustawy projekt ustawy o Sieci Badawczej: Łukasiewicz (druk sejmowy numer 2148) również zakładającym reformę instytutów badawczych poprzez włączenie ich do Sieci Badawczej Łukasiewicz. Inicjatywa ta spotkała się w środowisku pracowników tego sektora z zastrzeżeniami które powodują, że poselska propozycja również budzi podobne wątpliwości.
2. Pracownicy instytutów badawczych, które mają znaleźć się w Sieci, sygnalizują OPZZ obawy o trwałość rozwiązań zawartych w projekcie ustawy. Instytuty zatrudniają ponad 7 tysięcy pracowników, stąd przepisy projektu, które oceniane jako umożliwiające łatwą ścieżkę likwidacji instytutów, wzbudzają zaniepokojenie pracowników związane z ryzykiem redukcji etatów w instytutach badawczych po wprowadzeniu Sieci. Wątpliwości pracowników dotyczą też rozwiązania, zgodnie z którym wykaz stanowisk oraz kwalifikacje pracowników Centrum Łukasiewicz i instytutów Sieci wymagane do ich zajmowania określone zostaną w drodze rozporządzenia (art. 49 ust. 2 projektu ustawy). Obawy wiążą się ze statusem obecnych pracowników instytutów badawczych po wprowadzeniu tego rozwiązania. Powstaje bowiem pytanie, czy zatrudnieni dotychczas zajmujący równorzędne do określonych w rozporządzeniu stanowiska a nieposiadający wymaganych kwalifikacji zostaną przesunięci na inne stanowiska o określonych kwalifikacjach czy utracą zatrudnienie? Projektodawca powinien przewidzieć możliwość, aby - jeśli zajdzie taka potrzeba - pracownicy instytutów badawczych mogli w określonym czasie uzupełnić brakujące kompetencje w celu zachowania zatrudnienia. Takie rozwiązanie pozwoli zapewnić pokój społeczny w instytutach badawczych oraz dalszy rozwój zatrudnionym obecnie w tych zakładach pracy a przez to utrzymać ich potencjał pracowniczy. Projekt ustawy powinien ponadto precyzyjnie określić organizację Pionu wsparcia Sieci tak, jak to zostało zrobione w przypadku Pionu badawczego.
3. Negatywnie ocenia się rozwiązanie, aby instytuty badawcze działające w Sieci zostały pozbawione podstawowych atrybutów placówek naukowych, w tym utraciły uprawnienia do nadawania stopni naukowych. Jednostki badawcze Sieci nie będą także posiadały Rady Naukowej. Wprowadzenie powyższych rozwiązań może spowodować w praktyce powstanie dwóch kategorii placówek badawczych: tych działających w Sieci

oraz wyższych uczelni, instytutów Państwowej Akademii Nauk i pozostałych instytutów badawczych. W konsekwencji, pracownicy instytutów badawczych Sieci nie będą mieli prawa do zatrudnienia na stanowiskach naukowych i kontynuowania w ich ramach kariery naukowej. Status tych pracowników będzie zatem odmienny od statusu pracowników zatrudnionych w instytutach badawczych poza Siecią. Istnieje obawa, że nie wszyscy pracownicy będą mogli kontynuować karierę naukową na uczelniach. Ustawa o Sieci Badawczej Łukasiewicz pozbawiając instytuty badawcze znajdujące się w Sieci statusu jednostki naukowej obniża się niejako ich rangę a przez to status kilku tysięcy zatrudnionych w nich pracowników. Pozbawienie instytutów badawczych statusu jednostek naukowych nie wnosi wartości dodanej, ponieważ nie usprawnia w praktyce działalności instytutów badawczych, nie zwiększa ich dochodów oraz nie powoduje podniesienia ich potencjału w zakresie realizacji zadań przewidzianych w ustawie. Dlatego, instytuty badawcze należące do Sieci powinny mieć status placówek naukowych, posiadać stanowiska naukowe, Radę naukową a tam, gdzie to celowe, pionów naukowe jako jednostki organizacyjne.

4. Zastrzeżenia budzą rozwiązania powodujące, że pracownicy instytutów badawczych nie będą w praktyce mieć wpływu na funkcjonowanie ich zakładu pracy. Powodem jest między innymi struktura Rady instytutu, w której pracownicy są w mniejszości (do 40% składu Rady). Instytutem będzie zarządzać dyrektor powołany przez Prezesa Sieci po zaopiniowaniu przez Radę instytutu, w której większość stanowić będą członkowie powołani przez dyrektora instytutu.

Ponadto, nie jest korzystna dla pracowników regulacja projektu ustawy, zgodnie z którą członkom Rady instytutu Sieci będącym pracownikami, nie przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Rady instytutu Sieci. Dla członków niebędących pracownikami wynagrodzenie to stanowi wysokość nieprzekraczającą 10% minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego profesora w uczelni publicznej. Pracownicy powinni być wynagradzani za wykonywanie zadań związanych z uczestnictwem w Radzie instytutu tak samo jak pozostali członkowie Rady.

5. Ponownej analizy wymaga rozwiązanie dotyczące zasad tworzenia, przekształcenia i likwidacji instytutów badawczych. Instytuty badawcze wchodzące w skład Sieci zostaną utworzone w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. Nowe instytuty będą powstawały w tej samej drodze, natomiast połączenie, podzielenie lub likwidacja instytutu będzie dokonywana przez radę Sieci na wniosek Prezesa Sieci. Ustawa nie zachowuje zatem symetrii przy tworzeniu oraz zmianie lub likwidacji instytutu badawczego, co w praktyce może pozwalać na szybką likwidację tego podmiotu prawa, a przez to dyspozycję majątkiem Skarbu Państwa będącym jego własnością. Wskazane jest zatem wprowadzenie symetrii w zasadach tworzenia, zmiany i likwidacji instytutów badawczych należących do Sieci, która pozwoli także na głębszą refleksję nad kształtowaniem struktury Sieci.
6. W projekcie ustawy przewidziano szerokie kompetencje dla Prezesa Centrum Łukasiewicz. Warto rozważyć zwiększenie udziału innych organów Centrum w procesie zarządzania tą jednostką, dla których obecnie została przewidziana rola na jedynie np. opiniodawczo-doradcza. Ponadto, ponownej analizy wymaga określony w projekcie ustawy poziom wymagań dla kandydata na wiceprezesa Sieci, które są zbyt niskie wobec zadań, jakie realizowane będą przez osoby zajmujące to stanowisko. Wiceprezesa będą odpowiedzialni za wykonanie projektów badawczych o dużej wartości, co wymaga wiedzy i doświadczenia. Wiceprezesa Sieci będą także kierować poszczególnymi obszarami działalności Sieci, w szczególności wiceprezes

ds. badawczych. Dlatego osoby kandydujące na to stanowisko powinny wykazać wyższymi osiągnięciami i umiejętnościami w zakresie efektywnego zarządzania dużymi przedsięwzięciami naukowo-badawczymi niż określono w projekcie ustawy.

7. Projekt ustawy określa zadania Kolegium Doradców oraz Rady Sieci. W przypadku Kolegium Doradców, w art. 17 ust. 1 określa jego kompetencję do przedstawiania obszarów priorytetowych działalności sieci na dany rok. Z kolei art. 19 ust. 1 pkt 1 projektu ustawy wskazuje na Radę Sieci jako właściwą do wyznaczania kierunków działalności Sieci oraz w ramach tych kierunków tematyki projektów badawczych realizowanych przez Centrum Łukasiewicz i instytuty badawcze. Sieć powinna prowadzić spójną działalność dlatego konieczne jest zapewnienie, by obszary priorytetowe określane przez Kolegium Doradców były spójne z kierunkami działalności Sieci wyznaczanymi przez Radę Sieci.
8. Utworzenie Sieci wiąże się z powstaniem ryzyka zwrotu dotacji celowych otrzymanych przez instytuty badawcze na inwestycje infrastrukturalne oraz sprzęt. W związku z tym, warte rozważenia jest wyodrębnienie inwestycji finansowanych z dotacji celowych realizowanych przez instytuty badawcze przed powstaniem Sieci w ewidencji księgowej w celu możliwości przedstawienia ich wykorzystania na cele gospodarcze i niegospodarcze.
9. W art. 65 ust. 1 projektu ustawy błędnie odwołanie do art. 63 ust. 2 pkt. 2, zamiast do art. 64 ust. 2 pkt. 2.

Z poważaniem

